

KAKO MLADI PREŽIVLJAJO PROSTI ČAS

(iz knjižice: S. Derganc: *Prosti čas mladih; Mladinski ceh, Ljubljana, 2004*)

Da odgovorim na to vprašanje, sem se ozrla po nekaterih raziskavah različnih avtorjev – tako domačih kot tujih, ki so raziskovali, kako mladi preživljajo svoj prosti čas in izvedla raziskavo tudi sama med dijaki Dijaškega doma Novo mesto. Sledijo izsledki teh raziskav.

Takoj na začetku pa navajam pomisleke, s katerimi so se srečali Hendry in sodelavci (1993, 2): *»Če želimo raziskovati prosti čas mladih, nas lahko hitro zavede misel, da bi pogledali le to, kar mladostniki »delajo« med prostim časom. Vendar je veliko prostega časa mladostnikov preživetega ob »nedejavnosti«, v pogovorih s prijatelji, ob lastnem razmišljanju, in to je razsežnost, ki je raziskovanju težje dostopna.«*

Raziskovanje te teme torej ni preprosto, saj nas lahko hitro zavede, da ostanemo le na površju – pri tem, s katerimi dejavnostmi se mladostniki ukvarjajo in koliko časa namenijo določeni dejavnosti. Tudi rezultati, ki jih pri tem dobimo, nam ne povedo, ali je mladostnik svoj prosti čas izkoristil dobro ali ne. Dva mladostnika nam na primer lahko oba odgovorita, da v svojem času poslušata glasbo. Vendar za enega to lahko pomeni, da mu to pomaga, da lenari ali mu omogoča pobeg od problemov, drugega pa glasba lahko stimulira k inovativnejšemu razmisleku reševanja življenjskih izzivov.

Vendar kot pravi Hendry, to je razsežnost, ki je raziskovanju veliko težje dostopna.

Pri opazovanju prostočasnih dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo mladi, je potrebno upoštevati tudi letni čas in vreme, ki omejuje nekatere dejavnosti.

Koliko svojega časa mladi posvetijo določenim dejavnostim, kažejo naslednje raziskave.

Če se najprej ustavim pri evropski raziskavi *»Les jeunes europeenes en 2001«* - Evropska mladina v letu 2001 (Mion, 2002), so njeni rezultati pokazali štiri poglobitve dejavnosti mladih v prostem času:

- srečanje s prijatelji (74%),

- gledanje televizije (69%),
- poslušanje glasbe (66%) in
- videoigrice/surfanje po internetu (43%).

V slovenski raziskavi Mladi 98 (Ule, 2000), so mladi kot poglavitne dejavnosti našteali:

- gledam televizijo (87,9 %),
- poslušam glasbo (82,3 %),
- družim se s prijatelji/cami (81,8 %),
- učim se (71,6 %),
- telefoniram prijateljem/icam (60,9 %),
- berem časopise, revije, stripe (55,4 %),
- ukvarjam se s športom (53,4 %).

Golob in Žunkovič, ki sta l. 1996 opravila raziskavo v dijaškem domu Tezno, sta prišla do naslednjih rezultatov o najpogostejših prostočasnih dejavnostih med mladimi:

- poslušanje radia (94,7 %),
- gledanje TV (90,5 %),
- poslušanje kaset, CD, plošč (75,5 %),
- razmišljanje o fantu ali dekletu (74,83 %),
- igre z žogo (73,51 %),
- reševanje križank (62,9 %),
- igre s kartami (62,25%).

Dijaki dijaškega doma Novo mesto, ki so bili vključeni v mojo raziskavo, so pokazali naslednje rezultate:

Med vikendom dijaki najpogosteje:

- gledajo televizijo (85,2%),
- poslušajo glasbo (83,5%),
- klepetajo s prijatelji (70,4%),
- obiščejo bar ali diskoteko (66,1%),

- pomagajo staršem (64,3%),
- igrajo igrice na računalnik, brskajo po internetu (58,3%),
- se ukvarjajo s športom (50,4%) in
- berejo revije (43,5%).

Med tednom, ko bivajo v dijaškem domu, pa mladi najpogosteje:

- klepetajo s prijatelji (87,8%),
- poslušajo glasbo (82,6%),
- spijo, lenarijo (59,1%),
- berejo revije (53,0%),
- obiščejo bar (52,2%) in
- se učijo (46,1%).

Raziskava Lešnika (1982) l. 1978 in tudi raziskave v ZDA in razvitejših deželah, so pokazale, da je bilo med mladimi opazno večanje »pasivnih dejavnosti« – poslušanje radia, obiskovanje gledališča in različnih prireditev, branje, prebiranje stripov.

Telesne dejavnosti, ki so bile pred pojavom televizije in drugih množičnih občil osrednje, ne privlačijo več, je ugotavljal Lešnik. S tem peša telesna odpornost in kondicija mladih, pa tudi razvitost delovnih navad za fizična dela.

Če povzamem, se v vseh raziskavah pojavijo tri dejavnosti, s katerimi se v veliki večini ukvarjajo mladostniki v prostem času:

- gledanje televizije,
- druženje s prijatelji in
- poslušanje glasbe.

Postavljam si vprašanje, kako naj nam, vzgojiteljem in staršem ti izsledki pomagajo pri našem vzgojnem delu in pri iskanju naše vloge v prostem času mladostnikov.

Gledanje televizije prevladuje. Tu vidim pomembnost vzgoje za medije, pomembnost, da mladostnike naučimo selektivnega in kritičnega gledanja programov in vsebin, ki so jim ponujene na televizijskih ekranih.

Pri druženju s prijatelji bi bila prisotnost odraslih za mladostnike velika ovira, lahko pa se z mladimi pogovarjamo o pomembnosti in pomenu prijateljstva, jih

ozaveščamo o vplivu, ki ga imajo drug na drugega – ki je lahko tako pozitiven kot negativen, lahko pa mladim posredno pomagamo, da formirajo prijateljske skupine – z organiziranjem in ureditvijo mladim prijaznih prostorov in krajev srečevanja (mladinski centri, lokali...).

Glasba v življenju mladih igra pomembno vlogo. Pomaga jim, da se sprostijo, da »odklopijo« skrbi za šolo in se v prostem času ob njej relaksirajo. Glasba je medij, preko katerega se mladostniki lahko tudi izkažejo in predstavijo svojo nadarjenost. Mladim tako vzgojitelji lahko ponudimo čas in prostor, v katerem lahko ostalim predstavijo zvrst glasbe, ki jo poslušajo, lahko organiziramo karaoke, pevske skupine in podobne dejavnosti, v katerih se bodo mladi predstavili in izkušnje nam kažejo, da marsikateri mladostnik odkrije v sebi dragocen talent in se s pomočjo glasbe ostalim v skupini pokaže v povsem novi luči.